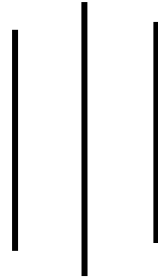

गाउँ सभाको १५ औँ अधिवेशनमा अध्यक्ष भरत गिरीज्यूबाट
प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को
बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

सिद्ध कुमाख गाउँपालिका
ढोरचौर, सल्यान
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

२०८१ असार १० गते सोमबार

यस सभाका उपाध्यक्ष, सचिव तथा सभा सदस्यज्यूहरु,

१. सार्वभौमसत्ता सम्पन्न नेपाली जनताको बलिदानीपूर्ण ऐतिहासिक संघर्षबाट प्राप्त संविधानसभाबाट घोषणा भएको नेपालको संविधानले व्यवस्था गरेको संघीय शासन प्रणालीको अवधारणा अनुरूप गठित सिद्ध कुमाख गाँउपालिकाको १५ औँ गाँउसभा समक्ष आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न पाउँदा आफूलाई गौरवान्वित महसुस गरेको छु ।
२. यस विशिष्ट अवसरमा सिद्ध कुमाख गाँउपालिकाको गरिमामय गाँउसभा समक्ष आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्नुपूर्व म प्रजातन्त्र, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समावेशीता र समाजिक न्यायको लागि भएका विभिन्न आन्दोलन तथा संघर्षहरुमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात वीर सहिदहरुप्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।
३. सिद्ध कुमाख गाँउपालिकाले समावेशी, दिगो र उच्च आर्थिक बृद्धि हासिल गर्दै **आर्थिक, समाजिक रुपान्तरण र समाजिक न्याय कायम गर्न शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि उत्पादन र रोजगार, जीवनस्तरमा रुपान्तरण र दिगो पूर्वाधार** : भन्ने मुल ध्येयका साथ आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिने छ । अबको हाम्रो गन्तव्य गरिवी निवारणका लागि आर्थिक संवृद्धि, सुशासन, सामाजिक समावेशीकरण, समावेशी विकास, सामाजिक न्याय सहितको आयको समान वितरण तर्फ हुनु जरुरी छ । यस्तो महत्वपूर्ण घडिमा हुन गईरहेको गाँउ सभाको शुभारम्भ सत्रमा सबै महानुभावहरुमा आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । समृद्ध गाँउपालिका बनाउने दिशामा केन्द्रित भइ अब म यस गाँउसभा समक्ष सिद्ध कुमाख गाँउपालिकाको विनियोजन विधेयक, २०८१ मा समावेश हुने बजेट तथा कार्यक्रमका **सिद्धान्तहरु** प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।
४. नेपालको संविधानले निर्दिष्ट गरेको लोक कल्याणकारी राज्यको अवधारणा, नागरिकको मौलिक हक तथा राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरु, समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली अनुरूप संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सहअस्तित्व, सहकारीता र समन्वय, सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागितामा सामाजिक न्याय सहितको आर्थिक विकास र समृद्धिलाई आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रमको सिद्धान्तको रुपमा अंगिकार गरिने छ ।
५. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधान, नेपाल सरकारको सोह्रौँ पञ्चवर्षीय योजना, दीगो विकास लक्ष्यहरु, कर्णाली प्रदेश सरकारको प्रथम पञ्चवर्षीय योजनाको आधारपत्र, सिद्ध कुमाख गाँउपालिकाको १५ वर्षे बृहत गुरुयोजना, सिद्धकुमाख गाँउपालिकाको १० वर्षे शिक्षा

योजना, सिद्ध कुमाख गाउँपालिकाको दोस्रो पञ्चवर्षिय आवधिक योजना, गाउँपालिका अर्न्तगतका विभिन्न विषयगत समिति, शाखा तथा इकाइहरूले तयार गरेका योजनाहरू, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, समृद्ध नेपाल र सुखी नेपालीको दीर्घकालिन राष्ट्रिय आकांक्षा, समृद्ध कर्णाली सुखारी कर्णालीबासी भन्ने प्रदेश सरकारको अपेक्षा, सिद्ध कुमाख गाउँपालिकाको मध्यकालिन खर्च संरचना, स्थानिय तहको निर्वाचनको चुनावी घोषणापत्र र सिद्ध कुमाखबासी आमामुवा तथा दाजुभाइ दिदीबहिनीको आवश्यकता र चाहनालाई समेत ध्यानमा राखि मुख्य आधारको रूपमा लिइने छ ।

आदरणीय गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू,

सल्यान जिल्लाको मध्यभागमा रहेको भौगोलिक, जनसांख्यिकिक र बजेटका हिसावले सानो रहेतापनि यस गाउँपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिका लागि तपसीलका अवसरहरू रहेका छन ।

- १ शैक्षिक संस्थाहरूमा सबैको पहुँच सुनिश्चित रहेको । गुणस्तरीय शिक्षा मार्फत असल, दक्ष, क्षमतावान र सीपयुक्त नागरिक तयार गरी आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा अधिकतम लाभ लिन सकिने । विद्यालयहरूको दरवन्दी मिलान भै पदपूर्ति भै सकेको ।
- २ गाउँपालिका भित्रका स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरूबाट स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्नुका साथै विशेषज्ञ सेवा प्रदान गर्ने अस्पतालहरूसंग साभेदारी गरी घुम्ती सेवा मार्फत स्वास्थ्य सेवालार्ई नागरिकको घर घरसम्म पुयाउन सकिने ।
- ३ कृषिका लागि उत्पादनशील उर्वर भूमिमा सिँचाईको भरपदी व्यवस्था गरी खाद्यान्न तथा नगदे बाली उत्पादनमा वृद्धिका साथै व्यवसायिक खेती गर्न सकिने ।
- ४ वेमौषमी खेती, अर्गानिक खेती तथा फलफुल खेतीका माध्यमबाट आय आर्जन वृद्धि गर्न सकिने ।
- ५ यस पालिकाबाट उत्पादित वस्तुहरू राप्ती राजमार्ग र मदन भण्डारी राजमार्ग हुँदै देशका विभिन्न भागहरूमा लैजान सकिने ।
- ६ गाउँपालिकाका रमणीय क्षेत्रहरू, साँस्कृतिक विविधता र पहिचानको उपयोग गरी बहु-आयामिक पर्यटनको विकास गर्न सकिने ।
- ७ गाउँपालिका क्षेत्रमा विद्यमान श्रोतहरू-जल, जंगल, जडिबुटी, नदीजन्य पदार्थ तथा खनिज जस्ता श्रोतहरूलाई विकास कार्यमा उपयोग गर्न सकिने ।
- ८ न्यायिक समिति र मेलमिलाप केन्द्रबाट समाजमा सु-व्यवस्था कायम गर्न सहयोग भएको ।
- ९ राष्ट्रिय प्रसारण लाइनबाट गाउँपालिकाको सबै वडारक्षेत्रमा विद्युत पहुँच बढ्दै गएको
- १० प्राकृतिक सौन्दर्यता तथा जैविक विविधताको दृष्टिले सबल रहेको ।

- ११ स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडा विपद् समिति गठन र विपद् व्यवस्थापनका लागि यथोचित रकम विनियोजन र प्रयोग भएको ।
- १२ गाउँपालिकाको संस्थागत विकास गरी सेवा प्रवाहलाई चुस्त, दुरुस्त, सहज र प्रभावकारी बनाई सुशासनको प्रत्याभूति दिइएको ।

उपरोक्त अवसरहरूलाई परिणाममा लिनको लागि तपसीलका चुनौतीहरू पनि संगै रहेका छन् ।

चुनौतीहरू:

- १ आवश्यक साधन श्रोतको अभावमा बढ्दो जन आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने ।
- २ अव्यवस्थित जग्गा विकास र आन्तरिक बसाइसराई जस्ता गतिविधिले कृषि उत्पादनमा आइरहेको ह्रासलाई व्यवस्थित गर्ने
- ३ अतिक्रमणको चपेटामा परेको सार्वजनिक जग्गाको नियन्त्रण र संरक्षण गर्ने ।
- ४ कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्ने पक्षलाई साकार पार्न परम्परागत कृषि प्रणाली र अप्रयाप्त सिँचाई जस्ता विषयहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
- ५ स्वरोजगार तथा आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन गरी गाउँपालिकामा रहेको विद्यमान बेरोजगारीलाई रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्ने । श्रम पलायनलाई रोक्ने ।
- ६ गाउँपालिकाको विद्यमान श्रोतको पहिचान र परिचालन गर्ने ।
- ७ वन्यजन्तुबाट कृषि बालीमा हुने क्षतिलाई न्युनीकरण गर्ने ।
- ८ शैक्षिक संस्थाहरूको पठनपाठनमा गुणस्तरीयता कायम गर्ने ।
- ९ स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई श्रोतसाधन युक्त र दक्ष जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने
- १० सम्पूर्ण गाउँपालिकालाई घरेलु हिंसा मुक्त पालिका घोषणा गर्ने ।
- ११ बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री संरचनाहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
- १२ हिंसा पिडीत तथा वेवारिसेहरूको लागि पुर्नस्थापना केन्द्रको व्यवस्था गर्ने ।
- १३ शिक्षा तथा स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय र भरपर्दो बनाउने ।
- १४ लैङ्गिक, जातीय र धार्मिक विभेदलाई बल पुर्‍याउने अन्धविश्वास, कु-संस्कार, कु-प्रथा एवं परम्पराबाट समाजलाई मुक्त गर्ने ।
- १५ खानेपानी आपूर्ति तथा सरसफाई व्यवस्थापन भरपर्दो बनाउने ।
- १६ सडक, नाली निर्माण र भवन निर्माण जस्ता पूर्वाधारहरूमा विद्यमान राष्ट्रिय मापदण्ड प्रणालीलाई अवलम्बन गर्ने ।
- १७ विभिन्न घर तथा बजारबाट निस्कने ठोस फोहरको दीर्घकालीन व्यवस्थापन गर्ने ।
- १८ यातायातका साधन दिनानुदिन बढिरहेको अवस्थाले वातावरण प्रदुषण र मानव स्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकूल असर नियन्त्रण गर्ने ।

- १९ प्लाष्टिकजन्य वस्तुको अत्यधिक प्रयोगबाट मानव स्वास्थ्य र कृषि योग्य भूमिमा पर्ने असरलाई नियन्त्रण गर्ने ।
- २० वन क्षेत्रको अतिक्रमण, वन विनास तथा डढेलो नियन्त्रण गर्ने ।
- २१ आधुनिक प्रविधियुक्त जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।

यस सभाका उपाध्यक्ष, सचिव तथा सभा सदस्यज्यूहरु,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु ।

क) शिक्षा

नेपालका संविधानमा निर्दिष्ट गरेका शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हकहरुलाई व्यवहारिक रूपमा कार्यन्वयन गर्न , संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको मान्यता अनुरूप शिक्षामा सबैको सरल, सहज र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्न एवं शिक्षालाई सर्वव्यापी , जीवनोपयोगी र प्रतिस्पर्धी बनाउन शिक्षालाई पहिलो प्राथमिकतामा राखिनेछ ।

१. प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा अध्ययनरत बालबालिकाहरुलाई विद्यालय शिक्षाप्रति आकर्षिक गर्न बालमैत्री कक्षाकोठाहरु निर्माण गर्नुका साथै पालिका स्तरमा नमुनाको रूपमा एक नमुना बालविकास केन्द्र स्थापनागरिनेछ ।
२. आधारभुत तहको शिक्षालाई अनिवार्य तथा निशुल्क र माध्यमिक तहको शिक्षालाई निशुल्क बनाउँदै लगिनेछ । कक्षा ९-१० सम्मको शिक्षालाई निशुल्क गरिनेछ । शिक्षामा सबैको पहुँच र सहभागिता वृद्धिका लागि विपन्न ,दलित, अपाङ्गता भएका बालबालिका र सिमान्तकृत समुदायका बालबालिकाहरुका लागि विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । विद्यालय भवन र बालमैत्री कक्षाकोठा निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
३. खेलकुद क्षेत्रलाई सिद्ध कुमाख गाउँपालिकाको पहिचानको रूपमा स्थापित गर्दै अध्यक्षकप र राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता जस्ता कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिई थप व्यवस्थित र विस्तार गरिनेछ ।
४. शसर्त बजेट बाट तलव भत्ता खाने गरी नियुक्त बालविकास शिक्षक र कर्मचारीहरुलाई संघिय सरकार बाट घोषित न्युनतम तलव भत्तामा अपुग रकम स्थानीय तहले थप गरी प्रोत्साहित गरिनेछ । बालविकास शिक्षकको रु ७०००, कार्यालय सहायकलाई रु. ४५०० र कार्यालय सहयोगीहरुलाई रु. ७०००.- का दरले थप गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । गाउँपालिका अनुदान बाट नियुक्त शिक्षक तथा कर्मचारीहरुको पेसागत वृत्ति , विकासमा जोड दिँदै थप प्रोत्साहनका लागि मासिक तलवका अतिरिक्त चाडपर्व खर्च र पोषाक भत्ता वापतको थप सुविधा उपलब्ध गराईनेछ ।
५. सामुदायिक विद्यालयहरुमा करियर काउन्सेलिङ्ग कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ साथै विद्यालयमा "साथीबाट सिक्ने र साथीलाई सिकाउने" प्रणालीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । विभिन्न क्षेत्रका सीप विकासका लागि S.E.E परीक्षामा सहभागी भई फुर्सदमा रहेका विद्यार्थीहरुका लागि विशेष सीपमूलक कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।

६. विद्यालय शिक्षालाई प्रविधिमैत्री बनाई शिक्षण सिकाईमा रहेका असमानता कम गर्न र गुणस्तरीय शिक्षामा सबैको पहुँच बृद्धि गर्न "एक पालिका एक स्मार्ट विद्यालय" अवधारण कार्यक्रममा ल्याइनेछ। शिक्षालाई प्रविधिमा विस्तार गर्न सबै विद्यालयहरूमा इन्टरनेट र कम्प्युटर तथा ल्यापटप व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
७. विद्यालय तहको शिक्षालाई सुधारका लागि अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणालीलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ। प्र. अ./ शिक्षक, कर्मचारी र विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरूलाई क्षमता विकास र बैठक तथा अन्तर्क्रियात्मक कार्यक्रमका अवसरहरू प्रदान गरी थप सक्रिय बनाइनेछ।
८. आधारभूत तह कक्षा ५ र ८ को वाह्य परीक्षा पालिका द्वारा सञ्चालन गरी उत्कृष्ट विद्यार्थी र शिक्षकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। पालिका स्तर बाट पठन सीप पहिचान कार्यक्रम र हाँजिरीजवाफ प्रतियोगिता कार्यक्रमलाई तहगत रूपमा सञ्चालन गरी सिकाई सुधारमा थप प्रोत्साहित गरिनेछ।

ख) स्वास्थ्य:

९. विद्यालयमा अध्ययनरत र विद्यालय बाहिर रहेका किशोरीहरूको पोषणको अवस्था पत्तालगाई रक्तअल्पता रोकथाम गर्न हेमोग्लोबिन तथा रक्त समूह परीक्षण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१०. सुनौला १००० दिनका आमा र बालबालिकाहरूको पोषण अवस्था सुधार गर्न अध्यक्ष पोषिलो सर्वोत्तम पिठो वितरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
११. संस्थागत सुत्केरीको दर बढाउनका लागि संस्थागत सुत्केरी हुन आउने महिलाहरू लक्षित गरी उपाध्यक्षको पोषण कोशेली कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
१२. दुरदराजका बस्तिहरूमा बसोबास गर्ने बिरामीहरूको स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुर्याउनको लागि विशेषज्ञ डाक्टरहरूद्वारा सेवा र परामर्श सेवा प्रदान गर्नको लागि टेलिमेडिसिन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१३. विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको र शिक्षकहरूको प्राथमिक उपचारका लागि आधारभूत स्वास्थ्य सेवालालाई सुनिश्चित गर्नको लागि हरेक विद्यालयमा ँँचकत ब्पम किट बक्स तथा स्टेचरको व्यवस्था गरिनेछ।
१४. विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको नियमित रूपमा आँखा, कान, नाक, घाटि परिक्षण तथा स्वास्थ्य पोषण सम्बन्धि सचेतनाको लागि घुम्ति नर्स कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
१५. ग्रिन एण्ड क्लिन सिद्ध कुमाखको मूल नारालाई आत्मसाथ गर्दै फोहरमैला व्यवस्थापन गर्दै बजार क्षेत्रलाई हरियाली सुन्दर र सफा बनाइनेछ।
१६. नागरिको स्वास्थ्य नै सबै भन्दा ठूलो धन हो भन्ने मूल नाराका साथ स्वस्थ नागरिक बनाउनको लागि विपन्न, दलित, अशक्त, अपांग, एकल तथा दिर्घ रोगिहरूको लागि स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइनेछ।

१७. बढ्दै गरेको दिर्घ वा नसर्ने रोगहरू सम्बन्धि नागरित सचेत बनाउ भन्ने अभियान अन्तगत टोल टोलमा सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१८. विद्यालयहरूमा बालबालिकाहरूको तौल, उचाइ मापन गरी पोषणको अवस्था पत्ता लगाउन र आवश्यक परामर्शको लागि पोषण लेखाजोखा शिविर संचालन गरिनेछ ।
१९. पालिकाको शान, जेष्ठ नागरिकको सम्मान भन्ने मूल उद्देश्यका साथ जेष्ठ नागरिकाहरूको स्वस्थ र दिर्घायि जीवनको रक्षाको लागि घरदैलो उपचार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२०. महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । यसको लागि यातायात तथा संचार खर्चको व्यवस्था गरिनेछ ।
२१. प्रयोगशालाको लागि किट तथा रिएजेन्ट व्यवस्था गरिनेछ । बर्थिंग सेन्टर व्यवस्थापन लाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
२२. २ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरू मध्ये १८ पटक भन्दा बढि तौल लिने बालबालिका हरुलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
२३. अति आवश्यक औषधि तथा समाग्रिको व्यवस्था गरी नागरिकहरूलाई निशुल्क स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
२४. महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविकाहरूलाई वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्न तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका दिवस मनाउन आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
२५. तालिम, गोष्ठि तथा अनुगमनको व्यवस्था गरिनेछ ।
२६. गर्भवती भेला कार्यक्रम संचालन गरी स्वास्थ्य, पोषण तथा आवश्यक पूर्वतयारीको सुनिश्चितता गरिनेछ र तथा स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई परिचालन गरिनेछ ।

ग) कृषि सहकारी तथा पशुपन्छी

२७. पौष्टिक आहारायुक्त रैथाने बालीहरू कोदो फापर जस्ता बालीको संरक्षण गर्न आवश्यक कार्यक्रम गरिनेछ ।
२८. आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२९. कृषिमा आधुनिकिकरण गर्नको लागि कृषि यान्त्रीकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३०. कृषकलाई कृषि उत्पादनमा प्रोत्साहित गर्न तरकारी तथा अन्नबालीको गुणस्तरीय विउ विजन र फलफुलका विरुवा अनुदानमा उपलब्ध गराइनेछ ।
३१. पशु स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गरी घुम्ती पशु स्वास्थ्य शिविर कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

३२. विभिन्न रोगको निदानको लागि पशु सेवा शाखाको औषधि तथा पशु प्रयोगशालालाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
३३. जनचेतना मुलक कार्यक्रम रेविज दिवस भेटेरिनरी दिवस मनाउदै कृषकहरुलाई जुनोथिक रोग बारेमा जानकारीमूलक जनचेतना दिइनेछ ।
३४. पशुपन्छी पालनलाई व्यवसायीक बनाउन कृषकलाई मागमा आधारित तालिम दिइनेछ ।
३५. दुध उत्पादनलाई वृद्धि गरी भैसी पालनलाई व्यसायिकरण बनाउनको लागि भकारो सुधार कार्यक्रम गरिने छ ।
३६. स्थानीय स्तरमा छहरिएर रहेको श्रम सिप र पुजिल्लाई परिचालन गरी आय आर्जन वृद्धि, रोजगारी सृजना गरी गरिबी निवारणमा सघाउन सहकारी संस्थाहरुको अहम भूमिका रहने भएकोले सहकारीतामुलक विकास लाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ ।

घ) लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

३८. लैंगिक हिंसा निवारणका लागि सासु बुहारी अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३९. बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४०. सामाजिक विभेदलाई न्यूनिकरण गर्न र समानुपातिक सहभागिताको लागि महिला पुरुष समविकास तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४१. बालविवाह न्यूनिकरण तथा आत्माहत्या रोकथाम लगायतका सचेतनामूलक कार्यक्रममा बालकलवका पदाधिकारी तथा बाल संजालकाका पदाधिकारीहरुलाई अभिमूखिकरण गरी सक्रिय सहभागी बनाइनेछ ।
४२. बाल प्रतिभा पहिचानको पहिचान गर्नको लागि विभिन्न प्रतियोगितात्मक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४३. जातिय छुवाछुत विरुद्धको सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४४. किशोरीका लागि जिवनोपयोगी तथा आत्मारक्षा तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
४५. पुराना पुस्ताका सिपलाई नयाँ पुस्तामा ल्याउनको लागि अन्तरपुस्ता शिप हस्ताणतरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ड) भौतिक पूर्वाधार विकास

४६. उज्यालो सिद्ध कुमाख बनाउनको लागि विधुत नपुगेका टोल बस्तीहरुमा विधुत विस्तार कार्यलाई थप प्रभाकारी बनाइनेछ ।
४७. गाउँपालिकाका मुख्य सडकहरुको चौडाइ कम्तीमा ६ मिटर, कृषि सडकहरुको चौडाई ४ मिटर र गोरेटो बाटोको चौडाई २ मिटर हुनेगरी सडक तथा बाटो निर्माण गरिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४८. सिद्ध कुमाख गाउँपालिका वडा नं १ को पटारे-कुकरखोर सडक, वडा नं २ को त्रिवेणी भडारे गोलटाकुरी सडक, वडा नं ३ को उचाल्ने माभखर्क सडकलाई स्तरोन्नती गरिनेछ ।

४९. गाउँपालिका भित्र रहेका ढोरचौर छापडाडा, ढोरचौर कालालेक चिनाली, उचाल्ने खार्वन सागिने, चाखिलघाट कुमाख, त्रिवेणी गोलटाकुरा र बेलउतीघारी उपल्लो बाँझकाडा सडकहरुको निरन्तर मर्मत सम्भार गरी बाह्रै महिना यातायात सञ्चालन हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५०. विद्यालय भवनको अभावमा विद्यार्थीहरु जिर्ण भवनमा वसेर अध्ययन गर्दा शैक्षिक गुणस्तरमा समेत बाधा पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै सिद्ध मावि भडारे र शान्ती सुन्दर माविमा विद्यालयको तला थप र भवन नभएका विद्यालयहरुमा नयाँ भवन निर्माण गरिनेछ ।
५१. नेपाल राष्ट्रिय मावि छापडाँडाको पुर्वाधार अभावको समस्यालाई मध्यनजर गर्दै नयाँ भवन निर्माणका लागि बजेट व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५२. स्वास्थ्य सेवालाइ थप प्रभावकारी बनाउन सिद्धेश्वरी स्वास्थ्यचौकीको नयाँ भवन निर्माण, चाँदे स्वास्थ्यचौकीको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
५३. सिद्ध कुमाख गाउँपालिका भित्रका पर्यटकीय स्थान पहिचान गरी प्रवर्धन गरिनेछ ।
५४. दिगो सिचाइ व्यवस्थापन गरी गाउँपालिकाको कृषि उत्पादनलाई विशेष जोड दिइनेछ ।

च) वन, वातावरण र विपद

५५. यस गाउँपालिकाभित्र रहेका नदी तथा खोलाहरुको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गरी नदिजन्य पदार्थहरुको उत्खनन, संकलन र विक्री वितरण गरी आन्तरिक राजस्व वृद्धि गरिनेछ ।
५६. हरियाली प्रवर्धन गर्नको लागि सामुदायिक विद्यालय र सार्वजनिक क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
५७. बाढी, पहिरो तथा आगलागी लगायतका प्राकृतिक तथा दैवि प्रकोपबाट पिडीतलाई कार्यविधिले निर्दिष्ट गरेको आधारमा राहत तथा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराइनेछ ।
५८. विपद व्यवस्थापन कार्यलाई उच्च प्रथमिकताका साथ लिनको लागि आवश्यक विपद सामाग्री व्यवस्थापन गरिनेछ ।
५९. यस सिद्ध कुमाख गाउँपालिकामा हुने विभिन्न खोज उद्धार तथा राहतका कार्यलाई प्राथमिकताका साथ लिइने छ साथै उद्धार तथा राहतको व्यवस्था मिलाइने छ ।

छ) खानेपानी तथा सरसफाइ

६०. सिद्ध कुमाख गाउँपालिकाको पालिका स्तरीय खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (WASH PLAN) योजना अनुसार फिनल्याण्ड सरकारसँगको साभेदारीमा गाउँपालिका भित्र खानेपानी युनिट खडा गरी आवश्यक सवै ठाउँमा खानेपानी तथा सरसफाइका कार्यक्रम वृहत रुपमा

संचालन गरी सवै टोल वस्तीमा आधारभूत स्तरको खानेपानी तथा सरसफाइमा सम्पूर्ण जनताको पहुँच सुनिश्चित गराइनेछ ।

- ६१.संघिय खानेपानी आयोजनासँग गाउँपालिकाले साभेदारी गरी निर्माण भइरहेको वृहत सिद्ध कुमाख खानेपानी आयोजना सम्पन्न गरी सवै नागरीकलाई स्वच्छ खानेपानीको पहुँचमा ल्याइनेछ।
- ६२.पूर्णसरसफाई को राष्ट्रिय कार्यक्रम सफल बनाउन पहिलो चरण अन्तर्गत बजार उन्मुख ढोरचौर बजार क्षेत्रमा उत्पादन हुने फोहरमैलालाई व्यवस्थापन गर्न बजार क्षेत्रमा फोहर मलाई राख्नुका साथै डम्पिङ साइटको खोजी गरी विभिन्न सूचना तथा सञ्चार माध्यमका साधन प्रयोग गरी सचेतना कार्यक्रम गरिनेछ ।
- ६३.खानेपानी आयोजनाहरुको मुहान सरसफाई गर्नुका साथै खानेपानीको शुद्धता परिक्षणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ६४.खानेपानी योजना सञ्चालन गर्नुपूर्व खानेपानीको मुहान अनिवार्य दर्ता गराउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ६५.आव २०८१/ ८१ मा यस सिद्ध कुमाख गाउँपालिका अन्तर्गत दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ परियोजना (SUSWA) मार्फत संचालन गरिने खानेपानी तथा सरसफाइ योजना तथा क्रियाकलापहरु संचालन गर्न निर्माण गरिएको समपुरक कोष(Matching Fund) लाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ ।

ज) लघु उद्यम विकास

- ६६.गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गरिनेछ ।
- ६७.बजार सर्वेक्षण तथा श्रोत सम्भाव्यता अध्ययन गर्नुका साथै सहभागितात्मक ग्रामिण लेखाजोखा र घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत सम्भाव्य लघु उद्यमीका रुपमा सहभागीहरुको छनौट गरिनेछ ।
- ६८.लघु उद्यमी समुहको गठन तथा परिचालन गरी सम्भाव्य लघु उद्यमीलाई उद्यमशिलता तालिम तालिम प्रदान गरिनेछ ।
- ६९.उद्यमशिलता तालिम मार्फत व्यवसायको छनौट गरी व्यवसायको आधारमा सिप विकास तालिम प्रदान गरिने छ र लघु उद्यमी र वित्तिय सेवा प्रदायकसँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ७०.उपयुक्त प्रविधिमा पहुँच तथा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनुको साथै निःशुल्क व्यावसायिक परामर्श सेवा प्रदान गरिनेछ ।
- ७१.आवश्यकता पहिचानको आधारमा पुनर्ताजगी तथा स्तरोन्नति तालिम प्रदान गरि व्यवसायिक रुपले लाग्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

झ) बहुक्षेत्रिय पोषण कार्यक्रम

- ७२.कुपोषण पहिचानका लागी समुदाय स्तरमा पोषण लेखाजोखा कार्यक्रम गरिनेछ ।
- ७३.पोषणमैत्री गाउँ टोल र पोषणमैत्री वडा घोषणा कार्यक्रम गरिनेछ ।

७४. बाल पोषण भत्ता उपयोगका लागि स्याहार कर्तालाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरिनेछ ।
७५. लक्षित समुहको पोषण सुधारको लागि पोषण र सरसफाई तथा महिनाबारी स्वच्छता सम्बन्धी तालिम तथा सरसफाई सामग्री वितरण कार्यक्रम गरिनेछ ।

ब) सुशासन र सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास

७६. यस सिद्ध कुमाख गाउँपालिकाको सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री, जनमैत्री, पारदर्शी र सुशासनयुक्त बनाउन कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि तथा आवश्यक कानुनी व्यवस्था समेत गरिनेछ ।
७७. नागरिकको सेवा प्रवाह सँग जोडिएका सुचनाहरू चुस्तदुरुस्त रूपमा कार्यतालिका अनुसार प्रकाशन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
७८. स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कन, LISA (Local Institutional Self Assessment) तथा स्थानीय तह वित्तिय सुशासन तथा जोखिम मुल्याङ्कन प्रणाली (FRA) र स्थानीय आर्थिक विकास मुल्यांकन प्रणाली (LED) लाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
७९. संविधान दिवस र नीजामति सेवा दिवसलाई विशेष महत्वका साथ मनाउनको लागि विशेष दिवस कार्यक्रमको व्यवस्था गरिने छ ।
८०. स्थानीय स्तरमा उत्पन्न हुने द्वन्द र विवादलाई न्यूनीकरण गर्न हरेक वडामा मेलमिलाप केन्द्र व्यवस्थित गरी सूचिकृत मेलमिलापकर्ताहरू द्वारा छिटो छरितो र सर्भसुलभ रूपमा न्यायिक निरूपण गराइनेछ ।
८१. आगामी आ.वको बजेटमा पुँजीगत खर्च क्षमता बढाउने, चालु खर्च घटाउने तथा प्रशासनिक खर्च कटाउने नीतिलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८२. स्थानीय सरकार संचालन, योजना तर्जुमा लगायतका विषयमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूलाई क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम संचालन गरिने छ ।
८३. भ्रष्टाचार विरुद्ध शून्य सहनशिलताको नीति लिई सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सर्वसुलभ, छरितो र प्रविधिमैत्री बनाइनेछ ।

ट) रोजगार कार्यक्रम

८४. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा खटिएका श्रमिकहरूलाई कार्यस्थलमा आधारित सीप/दक्षता विकास तालिम र जीवन उपयोगी सीप तालिम दिएर दक्ष उत्पादकत्वमा जोड दिइने छ ।
८५. रोजगारीमा खटिनु पूर्व योजना दक्षता/कार्यकुशल क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि पूर्व अभिमूखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
८६. श्रमको सम्मान राष्ट्रिय अभियानलाई आत्मा साथ गर्दै श्रमिक मूलक योजना गत कार्यक्रमहरू पालिका स्तरिय सञ्चालन गरिने छ ।
८७. शैक्षिक बेरोजगारहरूलाई लक्षित गरी प्रतियोगितात्मक पठन सिप विकास गर्न लोक सेवा आयोग तयारी कक्षा संचालन गरिनेछ ।

ठ) गैर सरकारी संस्था

८८. असल नियत राखी विकासमा साझेदार गर्ने गैर सरकारी संस्थालाई प्रोत्साहन गर्ने नीति लिइनेछ । गैर सरकारी संस्थालाई गाउँपालिकाको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम सँग आवद्ध गरी एकद्वार प्रणालीबाट लगिनेछ ।
८९. गैर सरकारी संस्थाले आफुले गर्ने काम बजेट लगायतका आवश्यक विवरण गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्ने, कार्य संचालन पुर्व स्वीकृति अनुमति लिनु पर्ने व्यवस्थाहरु रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

यस सभाका उपाध्यक्ष, सचिव तथा सभा सदस्यज्यूहरु,

यस गाउँपालिकाको आ.व. २०८१/०८२ को वार्षिक नीति र कार्यक्रमहरु तयारीको क्रममा विभिन्न चरणमा आफ्नो अमूल्य सुभाब, सल्लाह र सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, वडाध्यक्षज्यूहरु, गाउँकार्यपालिकाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरु, गाउँपालिकाका विभिन्न शाखाका प्रमुख लगायत कर्मचारीहरु, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, विभिन्न गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरु, नागरिक समाज, पत्रकार मित्र तथा सुरक्षाकर्मी मित्रहरुहरु लगायत सिद्धकुमाख गाउँपालिकाका सम्पूर्ण जनसमुदायहरुमा समेत हार्दिक आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद ।